

Hrvatska poljoprivredna agencija dobila ICAR-ov Certifikat kvalitete

International Committee for Animal Recording (ICAR) je međunarodna organizacija za kontrolu proizvodnosti domaćih životinja. ICAR je najviše tijelo koje donosi i propisuje međunarodne standarde za provedbu postupaka vezanih uz praćenje porijekla i proizvodnih svojstava domaćih životinja, te za opremu i pribor koji se koriste u

navedenim poslovima. Niz normi koje je postavio ICAR preuzela je Europska komisija i ugradila u propise o označavanju domaćih životinja te o zootehničkim mjerama za uzgojno valjana grla.

Članice ICAR-a su ustanove i organizacije iz čitavog svijeta, koje provode kontrolu proizvodnih svojstava domaćih životinja te vrše genetske procjene izračunom uzgojnih vrijednosti. Članice koje procesom certifikacije potvrde sukladnost svojih postupaka s propisanim normama dobivaju pravo korištenja ICAR-ovog Certifikata kvalitete.

Hrvatska poljoprivredna agencija (Hrvatski stočarski centar) nositelj je prava korištenja posebnog pečata ICAR-a od 2004. godine. Norme i preporuke u procesu praćenja proizvodnosti domaćih životinja sustavno se nadograđuju. ICAR je donio odluku o prestanku prava na korištenje ICAR-ovog posebnog pečata kao znaka kvalitete te je od 2009. godine uveo certificiranje pojedinačnih postupaka praćenja proizvodnosti domaćih životinja.

Područja koja se certificiraju su: označavanje i registracija grla, kontrola mliječnosti, kontrola mesnatosti, laboratorijska analitika, obrada podataka i genetske procjene (izračun uzgojnih vrijednosti).

Sukladno novim pravilima, postupak certifikacije započeo je u HPA u prvoj polovici 2009. godine pripremom dokumentacije iz svih navedenih područja. Revizori (auditori) iz Austrije i Velike Britanije su izvršili nadzor procedura i postupaka te utvrdili njihovu usklađenost s ICAR-ovim preporukama. Posebna pozornost posvećena je kvaliteti podataka i dosljednom provođenju kontrola proizvodnih svojstava u skladu s ICAR-ovim pravilima.

Certifikat kvalitete uručen je ravnatelju HPA mr. sc. Zdravku Barać tijekom 37. Generalne skupštine ICAR-a, održane od 31. svibnja do 5. lipnja 2010. u Rigi, Latvija. Ovime je potvrđena visoka razina kvalitete rada HPA od strane neovisne međunarodne organizacije.

International Committee for Animal Recording – ICAR

ICAR je započeo s radom u ožujku 1951. godine kao mala regionalna organizacija, a narednih godina je dobio međunarodni status.

Cilj ICAR-a je poticanje razvoja i unapređenje svih poslova i aktivnosti vezanih uz procjenu uzgojnih vrijednosti domaćih životinja. Taj se cilj ostvaruje kroz postavljanje standarda za praćenje odlika koje imaju ekonomsku važnost.

ICAR posavlja pravila i standarde za označavanje i registraciju domaćih životinja, registraciju roditeljstva, praćenje proizvodnih svojstava i njihovu procjenu te za publiciranje dobivenih rezultata i podataka. Potiče okupljanje i suradnju u svim aktivnostima vezanim za praćenje proizvodnih odlika, te procjenu uzgojnih vrijednosti unutar ili između organizacija, javnih ustanova i industrije. Potiče korištenje rezultata praćenja proizvodnih odlika u svrhu povećanja vrijednosti životinja i povećanja profitabilnosti animalne proizvodnje. ICAR pomaže u interpretaciji rezultata publiciranjem izvještaja u kojima su prikazani rezultati dobiveni primjenom odobrenih metoda za praćenje proizvodnih odlika i za izračun uzgojnih vrijednosti.

U članstvu ICAR-a su 83 institucije iz 60 država sa svih kontinenata. Članstvo je organizirano na dvije razine. Članice ICAR-a mogu biti sve organizacije koje se bave poslovima vezanim za provedbu uzgojnih programa, testiranje te procjenu uzgojnih vrijednosti domaćih životinja. Članice ICAR-a sudjeluju u radu svih izvršnih tijela ICAR-a. Sudjeluju u pripremanju zajedničkih izvješća, preporuka i radnih uputa za provedbu svih poslova.

Višu razinu članstva čine organizacije koje poštuju sve norme i sve poslove provode prema standardima i preporukama ICAR-a. Temeljem izvršenog nadzora, organizacije dobivaju Certifikat kvalitete, koji predstavlja potvrdu da se certificirani poslovi provode prema ovim pravilima.

Postupak certifikacije

Za postupak certificiranja moraju se detaljno dokumentirati svi postupci, sukladno propisima ICAR-a. Ovi propisi su razvrstani u tri razine - Pravila (rules), Standardi (standards) i Smjernice (guidelines). Cilj auditora bio je da utvrde način praćenja proizvodnosti domaćih životinja (goveda, ovce, koze) u Hrvatskoj. Naglasak je stavljen na slijedeća pitanja:

1. Sustav označavanja i registracije domaćih životinja
2. Sustavi kontrole mliječnosti grla pod uzgojno-seleksijskim obuhvatom (metode AT4, AT6, BT4, BT6)
3. Sustav prikupljanja podataka za mesne odlike
4. Sustav ocjene vanjštine i odlika fitnesa
5. Mjerni uređaji (mljekomjeri, vage, menzure,...)
6. Označavanje i transport uzoraka

7. Laboratorijska analitika
8. Unos podataka u bazu i spajanje podataka iz različitih izvora, kontrole ulaznih podataka
9. Baza podataka za matične životinje (Herd book) i potvrđivanje roditeljstva
10. Nadkontrola
11. Sadržaj uzgojnih potvrda, rodovnika i drugih dokumenata
12. Izvještaji – dinamika i načini slanja izvještaja, sadržaj izvještaja za farmere, izvješćivanje javnosti
13. Genetske procjene: testovi, organizacija provedbe testova, prikupljanje i obrada podataka te modeli koji se koriste za genetske procjene
14. Priručnici i upute za provedbu kontrole proizvodnih svojstava

Označavanje i registracija grla

Svako grlo upisano u bazu podataka mora biti označeno službenim oznakama, a sama oznaka mora biti jedinstvena za navedeno grlo.

Oznaka na grlu mora biti vidljiva, jedinstvena i neponovljiva. Oznake (markice, tetovaže ili elektronske oznake) moraju biti sukladne zakonskim propisima države. Ukoliko grla mijenjaju državu, moraju gdje god je moguće zadržati izvorni identifikacijski broj i ime. U slučaju kad se uvezenim životinjama moraju promijeniti oznake, u bazi podataka se pored novih oznaka upisuje izvorni broj i ime. Izvorni broj i ime grla moraju se upisati u dokumente prilikom izvoza grla, u katalogima za umjetno osjemenjivanje te u prodajnim katalogima i katalogima izložbi.

Za životinje koje izgube oznake mora se osigurati zamjenska oznaka, a ukoliko se radi o uvezenim grlima koja se moraju nanovo označiti pravilima države uvoznice, mora se osigurati upisivanje izvornog broja kako bi se sačuvao slijed podataka o grlu.

Porijeklo grla

Identitet osjemenjene životinje te identitet rasplodnjaka moraju biti upisani na farmi na dan osjemenjivanja. Podaci o umjetnom osjemenjivanju moraju sadržavati datum, službenu oznaku te ako postoji ime osjemenjene životinje te identitet i ime rasplodnjaka.

Organizacija koja provodi kontrolu proizvodnosti mora upisati sve ove informacije u sustav što je prije moguće, a najkasnije 4 mjeseca nakon što je izvršeno osjemenjivanje. Spol i identitet grla moraju se upisati na farmi na dan rođenja, a svako novo grlo mora biti upisano u sustav najkasnije kod prve posjete kontrolnog asistenta gospodarstvu.

Kod embryo transfera, upisuju se podaci o majci donoru i majci primateljici te rasplodnjaku.

Verifikacija porijekla

Prije nego se porijeklo grla prihvati kao službeno, mora se provjeriti da je

- a) majka propisno označena
- b) otac propisno označen

- c) Datum rođenja grla je unutar $\pm 6\%$ prosječne dužine bređosti za pasminu rasplodnjaka
- d) Potomak je propisno označen
- e) Rasplodnjak je potvrđen kroz evidencije provoditelja umjetnog osjemenjivanja ili kroz evidenciju na gospodarstvu koja potvrđuje da je na dan osjemenjivanja rasplodnjak bio na gospodarstvu ili potvrdom veterinarara koji je proveo embrio transfer.

Nadzor točnosti podataka o porijeklu

Provjera točnosti upisanih podataka o porijeklu grla provodi se

- a) ispitivanjem krvnih grupa ili drugim priznatim metodama za potvrđivanje roditeljstva te
- b) vizualnim pregledom potomstva

Kontrola proizvodnih svojstava

Kontrola mliječnosti krava, ovaca i koza

ICAR dozvoljava članicama određenu slobodu u izboru sustava kontrole mlijeka.

Kontrola mliječnosti uključuje mjerenje i uzorkovanje mlijeka odobrenim i redovito baždarenim mjernim uređajima uz provedbu laboratorijske analitike. Kao standardna metoda kontrole mliječnosti postavljena je A4 metoda. Ova metoda propisuje mjerenje količine mlijeka na svakoj mužnji tijekom kontrolnog dana te uzimanje proporcionalnog uzorka mlijeka. Osim standardne, mogu se koristiti druge metode kontrole mliječnosti odobrene od ICAR – a. Osim kontrolora ovlaštene organizacije, kontrolu može obavljati farmer ili njegov opunomoćenik:

- **A kontrola** – sve kontrolne radnje obavlja službeni predstavnik ovlaštene organizacije
- **B kontrola** – sve kontrolne radnje provodi vlasnik stada
- **C kontrola** – kontrolu provode farmer ili njegov opunomoćenik i službeni predstavnik ovlaštene organizacije.

Pri odabiru metode značajnu ulogu ima visina troškova provedbe, te se godinama povećava udio kontrole mliječnosti alternativnom metodom (AT). Po ovoj metodi se kontrolira jedna mužnja u kontroliranom danu (jutarnja ili večernja), i različita mužnja kod slijedećeg kontrolnog posjeta. Razmak između kontrola (kontrolno razdoblje) može iznositi od 1 do 9 tjedana. Isto tako, u novije vrijeme sve veći broj stada kontrolira se B kontrolom mliječnosti.

Uzimanje uzoraka mlijeka i mjerenje količine mlijeka provode se korištenjem odobrenih uređaja i opreme, čiji je popis sastavni dio ICAR-ovih Pravila. Točnost uređaja mora se redovito i sistematski provjeravati kod ovlaštenih organizacija.

Analiza kemijskog sastava analizira se na uzorku koji predstavlja 24 satno razdoblje mužnje ili na uzorku koji je korigiran na 24 satno razdoblje mužnje metodama odobrenim od ICAR-a.

Kontrola mesnatosti goveda

Podaci s linije klanja, koji se redovito prikupljaju za životinje do dobi od 36 mjeseci mogu se koristiti za genetske procjene. Dozvoljena metoda za prikupljanje podataka o mesnatosti je A-metoda, što znači da u obradu ulaze samo podaci prikupljeni kroz nacionalni sustav kontrole goveđih trupova na liniji klanja kojeg provodi Odsjek za kontrolu ocjenjivanja na liniji klanja životinja HPA. Za ova grla obavezno je evidentirati jedinstveni životni broj, oznaku klaonice, datum klanja, službenu težinu trupa i oznaku farme na kojoj je životinja završila tov, EUROP klasu i ocjenu zamašćenosti trupa.

Podaci s linije klanja se koriste za izračun uzgojne vrijednosti za neto dnevni prirast, koji se izračunava na temelju podataka o težini toploga trupa, dobi pri klanju i EUROP klasi kao pokazatelju konformacije trupa. Prikupljaju se i podaci o stupnju zamašćenja trupa, no podaci su dostupni samo kao informacija jer je ovo svojstvo pod velikim utjecajem hranidbe i držanja grla na tovoj farmi.